

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ Ο ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ

Media: ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ **Page:** 1,21-23 **Published at:** 01-02-2025

Author: **Surface:** 2989.13 cm² **Circulation:** 24590

Subjects:

IN MEMORIAM

Αναστάσιος Αλβανίας (1929 - 2025) Κληρονομιά ωκεάνιου αποθέματος αγάπης

Θλιμμένη σιωπή και αμηχανία

Σκηνές θλιμμένης σιωπής και αμηχανίας θα χαρακτηρίσει τα όσα ζούσε τότε. Η αλβανική υπηκοότητα που δόθηκε ύστερα από αναμονή 27 ετών και κρείσται η παρέμβαση του προέδρου της Δημοκρατίας Ιλίρ Μέτα! Επί των ημερών του εξασφαλίστηκαν περισσότερα από 11 εκατομμύρια ευρώ από δωρητές και ανασπλώθηκαν 60 ιερές μονές και εκκλησίες.

Παρατηρώ τον τρόπο που μιλούσε στις συνεντεύξεις του. Εμμοιαζε να έχει τη σοφία της γνώσης που συνδυάζεται με την ταπεινότητα και τη φιλοσοφία. Γνώση που χρησιμοποίησε για να δημιουργήσει και όχι για να επιδείξει. Ο Αναστάσιος υπήρξε η μορφή του κληρικού που ορίστηκε από την πίστη και όχι από την υποταγή. Η ιστορία γράφει το όνομά του με ανεξίτηλα και ταπεινά γράμματα δίπλα σε εκείνους που άφησαν πίσω τους σημαντικό έργο διακονίας σε περιοχές που έχουμε δει μόνο στην τηλεόραση, με συνθήκες που ούτε έχουμε φανταστεί.

Σε ένα από τα δεκάδες περιστατικά που κινδύνεψε η ζωή του, στην Καμπάλα της Ουγκάντας ύστερα από τροχαίο θα μπουθραύσματα από τον παρμηρίζ του οχήματος στα μάτια του. Εκτοτε θα αποκτίσει προβλήματα στην όρασή του, αλλά το βλέμμα του θα είναι πάντα καθαρό.

Εγραψε και εξέδωσε 24 βιβλία και περισσότερες από 200 μελέτες αλλά και άρθρα θεολογικού ή θρησκευτικού περιεχομένου. Έχουν μεταφραστεί σε 17 γλώσσες.

Πώς θα τον κινηματογραφούσε άραγε ο Θόδωρος Αγγελόπουλος που «Μέσα από τον φακό του κοιτούσε τα πράγματα σιωπηλά», κατά τον Κουροσόβα. Πώς θα συναντιούνταν αυτές οι δύο σιωπές στην ταινία που είχαν συζητήσει ότι θα γινόταν στην Αλβανία; Ο πολιτισμός εδώ έχασε, αλλά ο κόσμος κέρδισε. Και το κύπελλό του είναι η κληρονομιά ενός ωκεάνιου αποθέματος αγάπης.

Κοινωνίση την αδιάκοπη, ουσιαστική επαφή με τον άνθρωπο. Σε όλη του τη ζωή κάποιους γλίτωνε και από κάπου γλίτωνε. Από τη γέννα ακόμα, οι γιατροί δεν του έδιναν καμία ελπίδα ζωής. Ελονοσία, απόπειρες δολοφονίας, ατυχήματα, στην εντατική με Covid, αγχειοπλαστικές επεμβάσεις. Κι αν πολλές φορές βρέθηκε κοντά στον θάνατο, όλες τις φορές ήταν κοντά στη ζωή.

Ο ταπεινός, πολυτάραχος, διδακτικός και γεμάτος ουσία βίος του είναι από μόνος του μάθημα ζωής. Ένας homo universalis που επέλεξε ως όχημα την Ορθοδοξία.

Μόλις χειροτονήθηκε πρεσβύτερος έφυγε για την Ουγκάντα ξεκινώντας το ιστορικό του ιεραποστολικό του έργο. Επέστρεψε αναγκαστικά από την Καμπάλα στη Γενεύη, αφού προσβλήθηκε από ελονοσία.

Αργότερα στη Γερμανία, μελετώντας και τελώντας λειτουργίες μέσα σε εργοστάσια όπου δούλευαν έλληνες μετανάστες θα τον βρει η επιβολή της δικτατορίας στη χώρα μας. Ο Ιερώνυμος (Κοτορώνης) θα τον καλέσει να αναλάβει μητροπολιτική θέση, διευρυμένα καθήκοντα και κεντρικές ευθύνες. Αρνείται. Αυτό θα σημάνει τη ρήξη με το περιβάλλον του Αρχιεπισκόπου, την έκταση της οποίας θα αντιληφθεί και θα «πληρώσει» αργότερα.

Ωστόσο, συνεχίζει απτόητος τη θρησκευτική έρευνα και την ιεραποστολική του δράση στην Ουγκάντα πραγματοποιώντας διαρκή ταξίδια. «Πήγα στην Αφρική, με ρώταγαν τι είναι τα υποστατικά ιδιώματα της Αγίας Τριάδος! Πήγα στην Ασία, με ρώταγαν αν μπορούμε όντως να μετέχουμε εμείς οι κοινοί θνητοί στις Ακτιστες ενέργειες του Αγίου Πνεύματος! Επέστρεψα και στην Ελλάδα και με ρώταγαν αν η γυναίκα στην Εκκλησία κάνει να φορά παντελόνι!...», θα πει.

Βοηθώντας τους φοιτητές

Στην ιστορική εξέγερση της Νομικής ήταν εκεί. Σε αντίθεση με άλλους ιεράρχες - που δήλωσαν ότι δεν ήξεραν τι γινόταν τότε γιατί διάβαζαν - προσπάθησε να αποτρέψει τη βίαιη καταστολή βοηθώντας τους φοιτητές με τρόφιμα και θεσμικές παρεμβάσεις.

Θα μπορούσε να επαναπαυτεί στη θέση του πανεπιστημιακού δασκάλου, να καθίσει σε μια ακαδημαϊκή και ιερατική καρέκλα απολαμβάνοντας τα οφέλη της εξουσίας που αυτές παρέχουν. Δεν το έκανε. Εμάθε 10 γλώσσες και μελέτησε άλλες θρησκευτικές ταξιθεύοντας διαρκώς.

Χρειάστηκε μια δεκαετία ('80 - '90) για να χειροτονήσει 62 αφρικανούς κληρικούς, να χειροθετήσει 42 αναγνώστες και κατηχητές προερχόμενους από οκτώ διαφορετικές αφρικανικές φυλές. Μεριμνήσε για την ανάπτυξη και σταθεροποίηση περίπου 150

Ο ταπεινός, πολυτάραχος, διδακτικός και γεμάτος ουσία βίος του είναι από μόνος του μάθημα ζωής

ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΛΛΑΣΧΗ

ορθοδόξων εγοριών και πυρρίνων. Στο ίδιο χρονικό διάστημα ανεγέρθηκαν δεκάδες ναοί. Ιδρύθηκαν 12 νηπιαγωγεία, 5 δημοτικά, 7 αγροτικές κλινικές και πολλά μικρότερα ιεραποστολικά κέντρα.

Ήταν στο Ναϊρόμπι αρχές του 1991 όταν δέχτηκε τηλεφώνημα στις έντεκα το βράδυ, από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Σχεδόν του επιβάλλεται η τοποθέτησή του στην Αλβανία. Σπκώνει στις πλάτες του την ανασύσταση της εκκλησίας με συνθήκες διόλου ευνοϊκές.

Πείσμα που γινόταν πίστη

Θα μπορούσε να είναι επιτυχημένος πολιτικός, διπλωμάτης, επιχειρηματίας. Είχε το

πείσμα που γινόταν πίστη. Θα επεδίωκε το απόλυτο σε ό,τι και αν αποφάσιζε να κάνει. Το απόλυτο που περνάει από τον δρόμο του ανθρώπου και όχι εκείνο που περνάει από τον δρόμο της ακύρωσης αυτού.

Η άνοδος στην ιερατική τάξη έφερε την εμπλοκή με πολιτικούς και πολιτειακούς παράγοντες. Λίγα χρόνια μετά την οριστική τοποθέτησή του ως Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας προαναγγέλλεται η αποπομπή του από τη χώρα. Συγκεντρώθηκαν 80.000 υπογραφές για να παραμείνει. Αντιμετώπισε συνθήκες δίωξης και επισφάλειας με αποκορύφωμα την απόπειρα δολοφονίας του. Ύστερα από αυτό του έστειλαν από την Αγγλία, ως δώρο, τεθωρακισμένο αυτοκίνητο. Φρόντισε να πουληθεί άμεσα, χωρίς καν να μπει μέσα.

Ο οδύγος του, λίγο πριν φύγει από τη ζωή, θα του εκμυστηρευτεί ότι κάποτε τον είχαν πλησιάσει προσφέροντάς του ένα μεγάλο ποσό για να τον αφήσει σε ερμηκή τοποθεσία ή να προκαλέσει κάποιο δυστύχημα. Ο ίδιος θα αναφερθεί σε ειδικές υπηρεσίες υπονομιεύσεώς του.

Focus Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Αναστάσιος, που «φλεγόταν και έφεγγε»

Ο Αναστάσιος βίωσε τα χρόνια του και τον καιρό του αυθεντικά και οραματικά, αγωνιστικά και δημιουργικά. Διεκδικώντας τον οικουμενικό ανθρωπισμό, την αλληλεγγύη της ζωντανής δικαιοσύνης, την υπεράσπιση και προστασία των ανίμπορων. Εδειξε ότι ακόμα και σε περιστάσεις αβέβαιες και επίφοβες, αντιφατικές και αγωνιώδεις, υπάρχουν τέτοιες εμπνευσμένες και θεληματικές υπάρξεις, που «φλέγονται και φέγγουν». Είναι ο ιεραπόστολος που οδοιπορεί, ο οραματιστής που αγωνίζεται, ο στοχαστής που αγρυπνά, ώστε η συνειδητή «βίωση του Ευαγγελίου» να αποτελεί διαρκή διαδικασία ανανέωσης, ανοιχτής στις εξελίξεις και τις κοινωνικές διεργασίες, στην πρωτοπορία της προόδου. Κοιτάζοντας σταθερά μπροστά, «το τοίς εμπροσθεν επεκτείνεσθαι», για τη διαρκή νοηματοδότηση των ανθρώπινων και εγκόσμιων πραγμάτων.

Αν κάτι δεσπόζει στην παρουσία του Αναστάσιου ανάμεσά μας, αυτό είναι η Αλήθεια του, η βασανιστική συνέπειά του, η λυτρωτική αφιέρωσή του. Αλλά και η Δικαιοσύνη του, όχι η αφηρημένη επίκληση μιας υπερβατικής ιδέας, για παραμύθια, αλλά η έμπρακτη υπεράσπιση της ανθρώπινης υπόστασης, έναντι των αδικιών, των ανισοτήτων και διακρίσεων. Ο βίος του, το έργο του και η φιλοσοφία του, για το νόημα της ζωής και της ύπαρξης του ανθρώπου, είναι αδιάγυστο αποδεικτικό τεκμήριο ότι «το ανέφικτο μπορεί να γίνει εφικτό», η «ρεαλιστική ουτοπία» υπαρκτή πραγματικότητα. Η ορθόδοξη εκκλησία για τον Αναστάσιο δεν είναι ούτε εξουσία ούτε περιουσία. Δεν είναι δογματική λατρεία ούτε αφοριστική ηθολογία. Δεν είναι κληρικαλισμός και δεσποτοκρατία.

Η γνωριμία μαζί του υπήρξε ευεργεσία ζωής. Ήταν στα τέλη της δεκαετίας του 1950 που τελείωνα το Βαρβάκειο, τότε, που, με αρκετούς συμμαθητές και από άλλα Γυμνάσια, παρακολουθούσαμε τις διαλέξεις του αδιόριστου θεολόγου Γαννουλάτου, τις Κυριακές, μετά τη λειτουργία, στον Άγιο Κωνσταντίνο Ομόνοιας. Διαλέξεις-μαθήματα φιλοσοφίας και ιστορίας θρησκειών, κοσμογονίας, πολιτισμικών και κοινωνιολογικών συγκριτικών αναλύσεων, που, μεταξύ μας, αποκαλούσαμε «αντικατηχητικό». Όταν, το 1995, βρέθηκα, για πολιτική επίσκεψη, στην Αλβανία, σε περίοδο διακοπής των ελληνοαλβανικών σχέσεων, επί κυβερνήσεως Μπέριας, ζήτησα να επισκεφτώ τον Αναστάσιο, προς μεγάλη έκπληξη των αρμοδίων. Ήταν το περισσότερο επιπρόσθετο πρόσωπο από τη μυστική υπηρεσία της Sigurimi. Και ζήτησα από την ελληνίδα ακούλοθο, τότε, την κυρία Κατερίνα Ναούκα, εξαιρετική επιστήμονα και λειτουργό, που, σήμερα, διαπρέπει στην ελληνική πρεσβεία

στην Ουάσιγκτον, να του πει ότι «είμαι ένας απ' τους μαθητές του στο αντικατηχητικό του Αγίου Κωνσταντίνου». Βγήκε από το σπίτι του φορώντας μόνο το αντερί του, με αγκάλιασε με συγκίνηση και, από τότε, μου χάρισε μία ουσιαστική φιλία, από εκείνες που διευρύνουν τους ορίζοντες, εμβαθύνουν την αυτογνωσία, εμπλουτίζουν τη συνύπαρξη. Και αυτό είναι ένα ακόμα χαρακτηριστικό της συνειδησιακής και κοινωνικής οντότητας του Αναστάσιου. Η πίστη στη συνύπαρξη, η επιδίωξη της επικοινωνίας, του διαλόγου, της συνεννόησης. Ενδιαφερόταν για τη «μικρή και ευλογημένη Ελλάδα», την «ορθοδοξία της αγάπης και της αλληλεγγύης», την πλουραλιστική Ευρώπη, τα Βαλκάνια, το πεδίο δοκιμασίας και διαμόρφωσης ιστορικών, πολιτισμικών και κοινωνικών κοινών χαρακτηριστικών, πέραν των εθνικιστικών, θρησκευτικών και πολιτικών διαίρεσεων». Τον ενδιέφερε «να χτίζει γέφυρες εκεί που οι άλλοι ανοίγουν χαρακώματα». Αυτό το στοιχείο ήταν που θέλησε να αναδείξει η πρωτοβουλία του ακαδημαϊκού καθηγητή Μανώλη Ρούκουνα, ώστε να προταθεί ο Αναστάσιος για βραβείο Νομπελ Ειρήνης. Μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε αισιόδοξα, αλλά δεν ευοδόθηκε.

Απέναντί του, δεν έλειψαν οι ενάντιοι και εκείνοι τους οποίους ενοχλούσε το έντιμο και αργαγές παράδειγμά του: Αυταρχικές εξουσίες και οι μηχανισμοί τους, εκκλησιαστικές μηχανορραφίες και συμπλεγματικές νοοτροπίες, δεν μπόρεσαν να σκιάσουν την ακτινοβολία της υπαρκτικής του αφιέρωσης ούτε να περιορίσουν την υπαρξιακή του συνείδηση απέναντι στο νέο και διαφορετικό, απέναντι στον άλλον και την «ενόπια με την ετερότητα». Όταν η κυβέρνηση Μπέριας στην Αλβανία επιχειρήσει να μεθοδεύσει την εκδίωξή του, με τροποποίηση του Συντάγματος, έχασε το σχετικό δημοψήφισμα. Χριστιανοί, μουσουλμάνοι και άθεοι, αλβανοί, έλληνες μειονοτικοί και άλλες εθνοτικές ομάδες στήριξαν τον Αναστάσιο, γιατί νοιαζόταν για μια καλύτερη ζωή όλων. Πατρίδα του όλος ο κόσμος και έννοια του όλα τα έθνη, όλοι οι πολιτισμοί, οι κοινωνίες και θρησκείες. Η αγάπη για τον άλλο, η ζωή με αξιοπρέπεια και σεβασμό για όλους, η χαρά της προσφοράς και συμμετοχής, οι αξίες του ανθρωπιστικού δημοκρατικού πολιτισμού, η ειρηνική συνύπαρξη με δικαιοσύνη κι αλληλεγγύη, μέσα από τον στοχασμό, τον λόγο και την αγωνιστική αφιέρωση του Αναστάσιου, απόκτησαν πραγματικό περιεχόμενο ζωής. Ο γαλινός κι ανθεκτικός Αναστάσιος, του κόσμου τούτου και του παντοτινού, μαχόμενη ανθρωπιά και ελπίδα, απέναντι στην κρίση συνειδησίας και νοήματος, στην κρίση δικαιοσύνης και δημοκρατίας, στην οικολογική και κοινωνική κρίση, μιας ζεστρατισμένης και ξέφρετης παγκοσμιοποίησης.

Ο Νίκος Α. Κωνσταντόπουλος είναι νομικός, πρ. πρόεδρος ΣΥΝ.

Η εποχή μας είναι πολύ ενδιαφέρουσα αλλά και πολύ επικίνδυνη. Διότι το ψέμα κυκλοφορεί ευκολότερα και θα χρειαστούν άλλοι τρόποι περιορισμού της κυριαρχίας του. Πολλές φορές ακούω αυτούς που αναστενάζουν ή αγανακτούν με την παγκοσμιοποίηση και τους λέω ότι η ορθή στάση δεν είναι να αναστενάζεις με τη θύελλα και την τρικυμία. Οφείλεις να ψάξεις να βρεις τρόπους να οδηγήσεις με ασφάλεια το σκάφος μέσα στην τρικυμία.

Ο Αναστάσιος με δικά του λόγια

Αποσπάσματα από το βιβλίο «Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος, Πορευόμενος» (εκδόσεις Πατάκη)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΝΑΤΑΣΙΑ ΜΠΑΕΤΑ

Αρχισα να προβληματίζομαι για το νόημα της ζωής, και για την πορεία του κόσμου γενικότερα μέσα στη σκοτεινή εποχή της Κατοχής, όταν ακόμη ήμουν 13-14 ετών. Μένεμα στην Κυψέλη, στην οδό Δάφνιδος 24, πάνω από την πλατεία. Τα σχολεία ήταν κατά διαστήματα κλειστά. Χαρά μας ήταν να σκαρφαλώνουμε στα νταμάρια που βρίσκονταν εκεί κοντά. Διαβάζαμε πολύ, ό,τι μπορούσαμε να βρούμε. Εκείνη την περίοδο ξεκίνησε μια μεγάλη αναζήτηση, την οποία σήμερα θα ονόμαζα: «αναζήτηση του απολύτου».

Τον Θεό τον βλέπω παντού. Στο μυστήριο του μακρόκοσμου, στην απεραντοσύνη του ουρανού, στο μυστήριο του μικρόκοσμου, στην πολυπλοκότητα του κυτάρου και του ατόμου. Τον αισθάνομαι, όταν βαδίζω στην πανέμορφη φύση. Όταν αναλογίζομαι το άπιστευτο θαύμα, τον οργανισμό μας, με τις υπέροχες λειτουργίες του. Δεν είμαστε η αιτία του εαυτού μας, η κατάληξη ενός τυχαίου συνδυασμού, το προϊόν μιας απρόσωπης δυνάμεως. Τον νιώθω μέσα μου. Του μιλώ απλά. Και έρχεται, σύντομα ή αργά, η απάντησή Του. Ακόμα και η σωτήριά Του έχει κάτι να πει. Αν καμιά φορά κάτι λυγίσει μέσα μου, απευθύνομαι και πάλι στον Θεό, «τόν σώζοντά με από όλυγοψυχίας και από καταγιγδοσ» και ακούω μυστικά αυτό που είπε στον Πέτρο: «Όλιγόπιστε, εις τι έδίστασας;». Αδιάκοπα κοινώνω μαζί Του μέσα στο μυστήριο της Εκκλησίας. Δεν πρόκειται για προσωπικό επίτευγμα, αλλά για δώρο της χάριτος του Θεού. Όταν ήμουν νεότερος, χρειάσθηκε να παλέψω πολύ με ποικίλα περί πίστεως ερωτήματα. Τότε συνήθιζα να καταφεύγω σε σειρά λογικών επιχειρημάτων σχετικά με το θέμα αυτό. Τώρα δεν νιώθω τέτοια ανάγκη. Απλώς καταθέτω μια προσωπική εμπειρία. Ναι, πιστεύω! Και οι δεκαετίες πνευματικής αναζήτησεως και θρησκευτικής εμπειρίας στερώσαν την πίστη μου ακόμα πιο βαθιά.

Την 28η Οκτωβρίου 1940 ήμουν μικρό παιδί, σε μία εβδομάδα θα συμπλήωνα τα 11 χρόνια. Βγήκα μαζί με άλλους στον δρόμο. Ηχούσαν τραγούδια, παίνιζαν εμβατήρια και κυμάτιζαν σημαίες. Η οικογένειά μας έβρισκε σε μία μονοκατοικία στην οδό Δάφνιδος 24 στην Κυψέλη. Διάχυτη ήταν την ημέρα εκείνη μια αισιόδοξη ατμόσφαιρα. Δεν έλειπαν, όμως, και σκιές ανησυχίας. Ο αδελφός μου Γιώργος, φοιτητής της Νομικής, έπρεπε να φύγει αμέσως, για να καταταγεί στον στρατό. Ο πατέρας μου Γεράσιμος, 54 τότε ετών, παλαιός εφεδρος αξιωματικός, με τραύμα διαμπερές από τους Βαλκανικούς Πολέμους, μας δήλωσε ότι θα πάει κι εκείνος να καταταγεί. Η μητέρα μου Ρωξάνη και η μεγαλύτερη αδελφή μου Αίγλη, στέκονταν σιωπλές. Παρηγορούσαν οι ευχές που κατευόδιωναν αυτούς που έβρουγαν για το μέτωπο: «Η Παναγιά μαζί σας», «και με τη νίκη»!

Ποτέ δεν μπορούσα να φανταστώ ότι, ύστερα από μισό αιώνα, το 1994 θα περπατούσα, ως Αρχιεπίσκοπος, σε μέρη δυσπρόσιτα στις περιοχές Αργυροκάστρου, Κλεισόυρας, Κορυτσάς, Πόγραδες, της πρώτης γραμμής του μετώπου. Βαθιά συγκινημένος στα εξήντα μου χρόνια πια, άκουγα διηγήσεις για εκατοντάδες διασπαρμένους άταφους στρατιωτικούς κι έψαλλα τρισάγια και διάφορα τροπάρια από τη νεκρώσιμη ακολουθία. Ο Ορθόδοξος ποιμέναρχης νιώθει χρέος να ενδιαφέρεται και να προσεύχεται όχι μόνον για τους ζώντες αλλά και για τους κεκοιμημένους. Δοξάζω τον Θεό, διότι αξιωθήκαμε όχι μόνον να φροντίσουμε το παλιό νεκροταφείο στους Βουλιάρδες, αλλά και να κατασκευάσουμε, παρά τις πολλαπλές δυσκολίες, το μεγάλο στρατιωτικό κοιμητήριο στα στενά της Κλεισόυρας.

Με συγκίνηση αναπολώ τις πρώτες περιόδους μου τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1991 σε πόλεις και χωριά της Αλβανίας διασχίζοντας δρόμους κατεστραμμένους. Ιδιαίτερα θυμάμαι τις λειτουργίες που τελέσαμε σε παλαιούς ναούς, οι οποίοι είχαν μετατραπεί σε μηχανουργεία όπως στο Πόγραδες και την Αιυλάνα. Στην τελευταία ο ναός είχε γίνει μηχανουργείο για την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Τελέσαμε τη Θεία Λειτουργία χρησιμοποιώντας ως ιερό τις ανιψωμένες μπάρες. Στο Δέλβινο η Λειτουργία έγινε κάτω από ένα δέντρο που είχε μεγαλώσει στη θέση του εντελώς κατεστραμμένου ναού. Αλησμόνητη παραμένει η ακολουθία θεμελιώσεως νέου ναού, του Αγίου Γεωργίου στο Φιέρι, όπου είχαν συγκεντρωθεί περίπου 2.000 άνθρωποι. Καθώς και η πρώτη χειροτονία διακόνου, του π. Ιωάννη Τρεμπίτσκα, στην Κορυτσά· αυτή έγινε σε μια άκρη της πλατείας, μπροστά στον παλιό ναό της Ζωοδόχου Πηγής, που είχε μετατραπεί σε μουσείο.

Ο θάνατος είναι ό,τι πιο βέβαιο για όλους μας. Η αντιμετώπισή του με τη χριστιανική πίστη προσφέρει παρήγορη, φωτεινή προοπτική. Μπροστά στο μυστήριο του θανάτου ο ανθρώπινος νους σταματά. Όμως, δεν είναι η μόνη φορά. Συμβαίνει σε πλήθος άλλων ζητημάτων, που ο άνθρωπος είναι ανίκανος να τα κατανοήσει. Η χριστιανική πίστη προσφέρει πολύτιμες αλήθειες, που διευκολύνουν την αποδοχή. Η αγάπη είναι ο μόνος τρόπος που σε αυτή τη ζωή και στην αιωνιότητα μας εξασφαλίζει τη σχέση μας με τον αιώνιο Θεό της αγάπης.

Όσοι πιστεύουμε, γνωρίζουμε πως ο λεγόμενος θάνατος είναι ένας άλλος τρόπος ζωής. Στην αλβανική γλώσσα χρησιμοποιείται μια υπέρροχη φράση. Λένε «nderoi jete» (άλλαξε ζωή), δεν λένε «πέθανε». Αυτό ουσιαστικά προέρχεται από το αρχαιοελληνικό «μετέλλαξε τον βίον». Δηλαδή «άλλαξε ζωή».

Όλη η λειτουργική ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ιδιαίτερα την περίοδο του Πάσχα, υπογραμμίζει: «Μηδεις φοβείσθω τον θάνατον, ηλευθερωσε γαρ ημας ο του Σωτηρος θάνατος» (όπως αναφέρει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος). Η χριστιανική πίστη προσφέρει ένα δώρο εξαιρετικό: την αφοβία προ του θανάτου. Αυτήν τη βεβαιότητα γιορτάζουμε κάθε Κυριακή, υμνώντας την Ανάσταση του Χριστού.

Πρόσφατα συνειδητοποίησα ότι η ζωή μου διακρίνεται σε τρεις τριακονταετίες. Η πρώτη ξεκινάει από τον Νοέμβριο του 1929 και φτάνει έως τα μέσα του 1960: νεανικά χρόνια, λαϊκός θεολόγος στην Ελλάδα. Η δεύτερη τριακονταετία διαρκεί από τα μέσα του 1960 έως τα μέσα 1991: κληρικός, καθηγητής πανεπιστημίου με διεθνή δραστηριότητα στην Ελλάδα, στην Αφρική, τη Γερμανία, την Ελβετία, με πολλά ερευνητικά ταξίδια. Και η τρίτη τριακονταετία αρχίζει στα μέσα του 1991, όταν και βρίσκομαι στην Αλβανία, ως Αρχιεπίσκοπος με σημαντικές θέσεις σε διεθνείς οργανισμούς. Ένας ψαλμικός στίχος θα συνοψίζει την πολύπλευρη εμπειρία: «διά τούς λόγους τών χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα δόδου σκληράς» (Ψαλμ. 16:4).

IN MEMORIAM

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΥ

Υπόδειγμα πνευματικού πατέρα

Ο Αρχιεπίσκοπος Τυράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας Αναστάσιος υπήρξε διακεκριμένος Πρωθιεράρχης πανορθόδοξης και παγκριστιανικής εμπέλειας, αλλά και προσοπικότητα διεθνούς κύρους, τιμώμενη υπό πάντων.

Ως πανεπιστημιακός δάσκαλος της Ιστορίας των Θρησκευμάτων, αλλά και της Ιεραποστολικής ενέπνευσε στις καρδιές των χιλιάδων μαθητών του την ανοχή και τον σεβασμό προς τη θρησκευτική και ομολογιακή ετερότητα, υπενθύμισε λόγω και έργου τη θεμελιώδη θεολογική αρχή ότι «Εκκλησία χωρίς ιεραποστολή είναι μία Εκκλησία δίχως αποστολή» και τόνισε χαρακτηριστικά ότι «αδιαφορία για την Ιεραποστολή σημαίνει άρνηση της Ορθοδοξίας». Γι' αυτό δικαίως συναριθμείται μεταξύ εκείνων που μας θύμισαν τη λησμονημένη εντολή του Χριστού «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη», αναζωπυρώνοντας το ενδιαφέρον για την εξωτερική ιεραποστολή.

Δεν αρκέστηκε στην από καθέδρας διδασκαλία, καθώς υπήρξε υπέρμαχος της ζωντανής παρουσίας της Εκκλησίας δίπλα στους φτωχούς, τους αδύναμους, τους αδικημένους και τους περιθωριοποιημένους. Η πίσω του παγκόσμιου διπολισμού και η κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού υπήρξε λυτρωτική για μια σειρά από Ορθόδοξες Εκκλησίες, οι οποίες δοκιμάστηκαν σκληρά στο όνομα μιας αντιθρησκευτικής και αντιεκκλησιαστικής ιδεολογίας. Μια τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση ήταν η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, η οποία κυριολεκτικά εκθμελιώθηκε, ως συνέπεια του απηνούς διωγμού εκ μέρους του πρώτου και μοναδικού, επίσημα διακηργμένου, άθεου κράτους στον κόσμο.

Στο πλαίσιο της συντονιστικής της ευθύνης στα διορθόδοξα πράγματα και αναδεχόμενη διαχρονικά μέσα στην ιστορία τη «μέριμνα πασών των Εκκλησιών», δηλαδή τη φροντίδα για τις εμπειριστάτες αδελφές Ορθόδοξες Εκκλησίες, η Πρωτόθρονη Εκκλησία της καθ' ημάς Ανατολής, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, απέβλεψε εξ αρχής στο πρόσωπο του τότε Επισκόπου Ανδρούσης Αναστασίου, προκειμένου να εκκινήσει η προσπάθεια ανασυγκρότησης της καθημαγμένης Εκκλησίας της Αλβανίας. Η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατόπιν προτάσεως του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου, τον εξέλεξε παμψηφεί Αρχιεπίσκοπο Τυράνων και πάσης Αλβανίας. Η ιστορία κατέδειξε ότι η επιλογή της Μητρος Εκκλησίας δικαιώθηκε πλήρως, καθώς ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος κυριολεκτικά ανέστησε μία Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία μέχρι την εποχή εκείνη υπήρχε μόνο στις σελίδες της νεότερης εκκλησιαστικής ιστορίας.

Η παρακαταθήκη του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου είναι εξαιρετικά πολύτιμη όχι μόνο για τον διάδοχό του, αλλά και για όλους εμάς, διότι καταλείπει ένα υπόδειγμα πνευματικού πατέρα που κατόρθωσε να μεταφέρει το ευαγγελικό μήνυμα της ειρήνης, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ενότητας και της καταλλαγής στα πέρατα της οικουμένης και κράτησε με σπιβαρότητα και σοβαρότητα το τιμόνι μιας μαρτυρικής Εκκλησίας σε μια κρίσιμη εποχή μεταβάσεως. Είχε το σπάνιο χάρισμα να ξεκλειδώνει καρδιές, να συνθέτει απόψεις, να ενώνει τα διστάτα και να αξιοποιεί τη θρησκευτική εμπειρία, όπως ο ίδιος συνάβει να λέγει, όχι ως λάδι για την ενδυνάμωση της φωτιάς, αλλά ως έλαιον για την ανακούφιση των πληγών.